

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

17. märts 2016*

Eelotsusetaotlus — Direktiiv 2004/38/EÜ — Elamisloa kehtetuks tunnistamise otsus —
Kaitseõiguste tagamise põhimõte — Õigus olla ära kuulatud — Liikmesriikide menetlusautonoomia —
Kassatsioonkaebuse väidete vastuvõetavus — Avalikul huvil põhinev väide

Kohtuasjas C-161/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État' (Belgia kõrgeim kohus) 19. märtsi 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. aprillil 2015, menetluses

Abdelhafid Bensada Benallal

versus

Belgia riik,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud A. Arabadjiev, C. G. Fernlund, S. Rodin ja E. Regan,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 19. novembri 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- A. Bensada Benallal, esindajad: advokaat R.-M. Sukennik ja advokaat R. Fonteyn,
- Belgia valitsus, esindajad: S. Vanrie, L. van den Broeck ja C. Pochet, keda abistasid advokaat S. Cornelis, advokaat P. Lejeune ja advokaat D. Matray,
- Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues, D. Colas ja F.-X. Bréchet,
- Euroopa Komisjon, esindajad: R. Troosters ja C. Tufvesson,

olles 13. jaanuari 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab kaitseõiguste tagamise kui liidu õiguse üldpõhimõtte tõlgendamist.
- 2 Taotlus esitati A. Bensada Benallali ja Belgia riigi vahelises kohtuvaidluses, milles lahendatakse kaebust nõudega tühistada otsus, millega tunnistati kehtetuks Bensada Benallale väljastatud luba elada Belgia riigi territooriumil ning kohustati teda sealt lahkuma.

Õiguslik raamistik

- 3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46) artiklis 27 on sätestatud:

„1. Kui käesoleva peatüki sätetest ei tulene teisiti, võivad liikmesriigid piirata avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides liidu kodanike ja nende pereliikmete liikumis- ja elamisvabadust, sõltumata nende kodakondsusest. Kõnealuseid põhjendusi ei tohi rakendada majanduslikel eesmärkidel.

2. Avaliku korra või julgeoleku huvides võetud meetmed on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ja põhinevad eranditult asjaomase isiku isiklikul käitumisel. Varasemate süüdimõistvate kohtuotsustega ei saa selliste meetmete võtmist iseenesest põhjendada.

Asjaomase isiku käitumine peab kujutama endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi. Põhjendused, mis ei ole juhtumi üksikasjadega seotud või mis rajanevad üldise preventsiiooni kaalutlustel, ei ole vastuvõetavad.

3. Et teha kindlaks, kas asjaomane isik kujutab endast ohtu avalikule korrale või julgeolekule, võib vastuvõttev liikmesriik, kui ta seda vajalikuks peab, registreerimistunnistust välja andes või registreerimissüsteemi puudumise korral hiljemalt kolme kuu jooksul alates asjaomase isiku saabumisest selle liikmesriigi territooriumile või saabumisest teatamisest vastavalt artikli 5 lõikele 5 elamisluba välja andes nõuda, et päritoluliikmesriik ja vajaduse korral teised liikmesriigid esitaksid teabe asjaomase isiku võimaliku varasema kohtuliku karistatuse kohta. Sellise teabe nõudmine ei kuulu standardmenetlusse. Konsulteritav liikmesriik annab oma vastuse kahe kuu jooksul.

4. Liikmesriik, kes on passi või isikutunnistuse välja andnud, lubab selle dokumendi omanikul, kes on mõnest teisest liikmesriigist avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides välja saadetud, oma territooriumile uuesti siseneda ilma mingite formaalsusteta, isegi kui dokument enam ei kehti või selle omaniku kodakondsuse üle toimuvad vaidlused.“

- 4 Direktiivi artikkel 28 sätestab:

„1. Enne avaliku korra või julgeoleku huvides väljasaatmise otsuse tegemist võtab vastuvõttev liikmesriik arvesse teatavaid asjaolusid, näiteks kui kaua on asjaomane isik tema territooriumil elanud, tema vanust, tervislikku seisundit, perekondlikku ja majanduslikku olukorda, sotsiaalset ja kultuurilist integratsiooni vastuvõtvasse liikmesriiki ning sidemeid päritoluriigiga.

2. Vastuvõttev liikmesriik ei või sõltumata kodakondsusest teha väljasaatmisotsust liidu kodanike või nende pereliikmete suhtes, kellel on tema territooriumil alaline elamisõigus, välja arvatud avaliku korra või julgeoleku huvides.

3. Välja arvatud juhul, kui see on liikmesriikide arvates avaliku julgeoleku huvides hädavajalik, ei või liidu kodanike väljasaatmise otsust teha, kui nad:

- a) on elanud vastuvõttas liikmesriigis eelnevad kümme aastat või
- b) on alaealised, välja arvatud juhul, kui väljasaatmine on vajalik lapse enda huvides, nagu on ette nähtud 20. novembri 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonis.“

5 Kõnealuse direktiivi artiklis 30 on sätestatud:

„1. Asjaomastele isikutele teatatakse kõikidest artikli 27 lõike 1 kohaselt tehtud otsustest kirjalikult nii, et nad mõistaksid nende sisu ja mõju.

2. Asjaomasele isikule teatatakse täpselt ja täielikult, millistel avaliku korra, julgeoleku või tervishoiuga seotud kaalutlustel tema kohta otsus on tehtud, välja arvatud juhul, kui see on vastuolus riigi julgeolekuhuvidega.

3. Teates täpsustatakse kohus või haldusorgan, kellele asjaomane isik võib kaebuse esitada, kaebuse esitamise tähtaeg ja vajaduse korral aeg, mis isikule liikmesriigi territooriumilt lahkumiseks on antud. Välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, ei või territooriumilt lahkumiseks antav aeg olla lühem kui üks kuu alates teate saamisest.“

6 Sama direktiivi artikkel 31 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Asjaomastel isikutel peab olema juurdepääs vastuvõtva liikmesriigi kohtumenetlusele ja vajaduse korral haldusmenetlusele, et kaevata edasi nende kohta avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides tehtud otsused või taotleda nende otsuste kohtulikku läbivaatamist.

2. Kui koos väljasaatmisotsuse edasikaebamise või kohtuliku läbivaatamise taotlusega esitatakse ajutise korralduse taotlus kõnealuse otsuse täitmise peatamiseks, ei või tegelik väljasaatmine sellelt territooriumilt toimuda enne ajutise korralduse kohta otsuse tegemist, välja arvatud juhul, kui:

- väljasaatmisotsus põhineb eelmisel kohtuotsusel või
- asjaomastel isikutel on olnud varasem võimalus kohtulikku läbivaatamist kasutada või
- väljasaatmisotsus on hädavajalik avaliku julgeoleku huvides vastavalt artikli 28 lõikele 3.

3. Kaebemenetlus võimaldab kontrollida, kas otsus ning asjaolud, millel kavandatav meede põhineb, on õiguspärased. See tagab otsuse proportsionaalsuse, eelkõige pidades silmas artiklis 28 sätestatud nõudeid.

4. Liikmesriigid võivad asjaomase isiku oma territooriumilt kaebemenetluse ajal välja saata, kuid nad ei või takistada tal isiklikult selgitusi esitada, välja arvatud juhul, kui tema kohalesaabumine võib tekitada avalikule korrale või julgeolekule tõsiseid probleeme või kui kaebuses või kohtulikul läbivaatamisel käsitletakse territooriumile sisenemise keeldu.“

7 Direktiivi 2004/38 artiklis 35 on sätestatud:

„Õiguste kuritarvitamise või pettuse, näiteks fiktiivabielude puhul võivad liikmesriigid vastu võtta vajalikud meetmed käesolevast direktiivist tulenevate õiguste lõpetamiseks, kehtetuks tunnistamiseks või nendest keeldumiseks. Sellised meetmed peavad olema proportsionaalsed ja nende suhtes peab saama kohaldada artiklites 30 ja 31 sätestatud menetluslikke tagatisi.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 8 Hispaania kodanik A. Bensada Benallal saabus Belgiasse 24. mail 2012. 31. mail 2012 esitatud taotluse alusel väljastati talle 24. septembri 2012. aasta otsusega luba elada selle liikmesriigi territooriumil töötajana.
- 9 26. septembril 2013 tunnistas Belgia riik välismaalaste ameti (Office des étrangers) kaudu A. Bensada Benallali elamisloa kehtetuks ja kohustas teda Belgia territooriumilt lahkuma. Selles otsuses on muu hulgas märgitud:

„Ilmnes aga, et asjaomane isik esitas valeandmed, mis olid määrava tähtsusega tema elamisõiguse tunnustamisel Berchem-Sainte-Agathe'i [(Belgia)] omavalitsusüksuse poolt. [Ta] leidis nimelt oma [...] aruandes, et ükski äriühingu [...] deklareeritud isikutest ei olnud kindlustatud töötajate üldises sotsiaalkindlustusskeemis: „Arvukad täpsed ja ühtelangevad tõendid tõendavad õiguslikult piisavalt, et [see] äriühing [...] ei teosta tegevust, mis annaks töötajatele tööd, ja seega, et puuduvad töölepingud deklareeritud isikute [...] ja äriühingu vahel.“

- 10 A. Bensada Benallal esitas Conseil du contentieux des étrangers'ile (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus) 2. jaanuaril 2014 selle otsuse peale kaebuse, milles nõudis otsuse tühistamist.
- 11 Oma kaebuse põhistamiseks esitas A. Bensada Benallal üheainsa väite, nimelt et oli rikutud üht haldusaktide formaalset põhjendamist käsitlevat õigusnormi; hea halduse põhimõtet; õiguskindluse põhimõtet; proportsionaalsuse põhimõtet; ettevaatlikkuse ja täpsuse põhimõtet; kohusetruu halduse põhimõtet; põhimõtet, et ametiasutused on kohustatud tegema otsuseid, võttes arvesse juhtumi kõiki asjaolusid, ning samuti direktiivi 2004/38 artiklit 35.
- 12 Toodud väite lahtiseletamiseks esitatud argumentides väitis A. Bensada Benallal muu hulgas, et välismaalaste ameti otsus oli põhjendamata. Ta märkis sellega seoses, et aruannet, mille alusel vaidlusalune otsus tehti, ei olnud sellele otsusele lisatud ega talle enne otsuse teatavaks tegemist edastatud; samuti ei olnud seda aruannet otsuses endas sisuliselt ära toodud, mistõttu tal ei olnud võimalik mõista teda kahjustava otsuse põhjuseid.
- 13 Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus) jättis kaebuse 30. aprilli 2014. aasta otsusega rahuldamata. Selles otsuses märkis nimetatud kohus eeskätt järgmist:

„Igal juhul tõdeb Conseil [du contentieux des étrangers (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus)], et sellest ajast, kui [A. Bensada Benallal] esitas äriühinguga [...] sõlmitud töölepingu kuni [...] aruandeni, mille tulemusel tehti vaidlustatud otsus, oli möödunud peaaegu aasta ning et selle ajavahemiku vältel ei esitanud ega edastanud [A. Bensada Benallal] [välismaalaste ametile] mingit teavet seoses kaebuses tõstatatud probleemidega, mis tal väidetavalt tekkisid kõnealuse äriühinguga sõlmitud töölepingu raames.

Kui [A. Bensada Benallal] leidis, et tal on võimalik esitada andmeid, mis takistavad elamisloa kehtetuks tunnustamist, oli ta kohustatud neist [välismaalaste ametile] teatama, mitte [välismaalaste amet] ei olnud kohustatud [A. Bensada Benallalit] paluma selle kohta oma seisukohti esitada. Kohus meenutab, et kaebaja on kohustatud tõendama, et ta vastab selle õiguse olemasolu ja säilimise tingimustele, millele ta tugineb. Kuna [A. Bensada Benallal] esitas Belgias töötajana registreerimise tunnistuse taotluse, võis/pidi ta õiguspäraselt eeldama, et töölepingu täitmata jätmine (isegi kui see toimus temast sõltumata) toob kaasa tagajärjed tema riigis viibimisele, ja olema teadlik, et ta peab ise selle teabe [välismaalaste ametile] edastama, mida ta aga haldustoimikust nähtuvalt ei teinud.

Asjaolu, et [A. Bensada Benallal] „ei saanud ühtegi tähtkirja, nagu uurimise käigus kinnitust leidis, ja et tal seega ei olnud võimalust olla ära kuulatud“, ei sea eelnevat järelust kahtluse alla, kuna [A. Bensada Benallali] etteheide seondub tema ärakuulamisega [...] sotsiaalinspektori poolt (kusjuures see ärakuulamine ei põhine ainult seletustel, vaid ka objektiivsetel tuvastatud asjaoludel, millest [A. Bensada Benallal] ei ole ühtegi vaidlustanud) ega seonu otseselt [vaidlustatud] otsusega.“

- 14 A. Bensada Benallal esitas Conseil du contentieux des étrangers'i (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus) otsuse peale kassatsioonkaebuse Conseil d'État'le (Belgia kõrgeim kohus), eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Kassatsioonkaebuses on eeskätt esitatud väide, millega A. Bensada Benallal heidab haldusastutusele, st välismaalaste ametile ette, et viimane oleks pidanud ta enne 26. septembri 2013. aasta otsuse tegemist ära kuulama. Lisaks leiab ta, et Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus) oleks pidanud asuma seisukohale, et haldusmenetluse tulemus oleks võinud olla teistsugune, kui ta oleks saanud ennast paremini kaitsta. Selle väite põhjendamiseks ei toetu A. Bensada Benallal mitte ainult esiteks Belgia õiguse üldpõhimõtete nagu kaitseõiguste tagamise ja võistlevuse põhimõtte rikkumisele ja teiseks sellele, et rikutud on õigust olla ära kuulatud (*audi alteram partem*), vaid ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklite 41 ja 51 rikkumisele.
- 15 Belgia riik leiab, et see väide on vastuvõetamatu, sest see esitati esimest korda alles eelotsusetaotluse esitanud kohtus kassatsioonimenetluse raames ja tegemist ei ole avaliku korra normi rikkumisega. Pealegi ei ole kaebaja täpsustanud, mil moel on harta artiklit 51 rikutud ega ole esitanud ühtegi argumenti, mis võimaldaks hinnata, kas haldusmenetluse tulemus oleks võinud olla teistsugune, kui teda oleks enne kõnealuse haldusotsuse tegemist ära kuulatud.
- 16 Sisulises osas väidab Belgia riik, et harta artiklis 41 sätestatud õigus olla ära kuulatud ei nõua, et asjaomase isikuga alustataks dialoogi asjaolude üle, millele viimane tugineb. Piisab nimelt, kui tal on sarnaselt käesoleva asjaga olnud võimalus esitada oma seisukoht, nagu see nähtub Conseil du contentieux des étrangers'i (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus) otsusest.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus asjaga tegelev *auditeur* (kohtuametnik) märkis oma 16. oktoobri 2014. aasta arvamuses, et Conseil du contentieux des étrangers'is (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus) esitatud ainus väide ei puuduta ei harta artiklite 41 ega 51 rikkumist, kaitseõiguste tagamise ega võistlevuse üldpõhimõtete ega õiguse olla ära kuulatud (*audi alteram partem*) rikkumist. Lähtudes sellega seoses kehtivatest Belgia menetlusõiguse nõuetest järeldeb *auditeur*, et A. Bensada Benallal ei saa kassatsioonimenetluse raames eelotsusetaotluse esitanud kohtus esimest korda väita, et neid sätteid ja õiguse üldpõhimõtteid on rikutud, kui need ei ole seotud avaliku korraga.
- 18 A. Bensada Benallal väidab vastuses sellele arvamusele, et põhiõiguste rikkumise väide põhineb avalikul huvil, kuna harta artiklist 41 ja Euroopa Liidu Kohtu praktikast nähtub, et õigus olla ära kuulatud tuleneb liidu kaitseõiguste tagamise üldpõhimõttest, mille eiramist võib kohus omal algatusel käsitleda.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et väidet, et rikutud on harta artiklis 41 sätestatud õigust olla ära kuulatud, mille A. Bensada Benallali esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtus toimivas menetluses, ei olnud esitatud Conseil du contentieux des étrangers'is (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus). Belgia õiguse kohaselt saab sellise esimest korda kassatsioonimenetluses esitatud väite vastuvõetavaks lugeda vaid siis, kui tegemist on avalikul huvil põhineva väitega.
- 20 Neil asjaoludel otsustas Conseil d'État (Belgia kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas liidu õiguse üldpõhimõttel, et tuleb tagada kaitseõigused, sealhulgas isiku õigus olla liikmesriigi ametiasutuse poolt ära kuulatud enne, kui see ametiasutus teeb asjaomase isiku huve kahjustada võiva mis tahes otsuse, näiteks tema elamisloa kehtetuks tunnistamise otsuse, on liidu õiguskorras tähtsus, mis on võrdväärne Belgia avaliku korra normide tähtsusega riigisiseses õiguses, ja kas võrdväärsuse

põhimõtte nõuab, et väidet, et on rikutud Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõtet, et tuleb tagada kaitseõigused, peab olema võimalik esitada esimest korda Conseil d'État's (Belgia kõrgeim kohus) toimivas kassatsioonimenetluses, nagu see on riigisisese õiguses lubatud avalikul huvil põhinevate väidete puhul?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi kohaldatava õiguse kohaselt on riigisisese õiguse rikkumise väide, mis esitatakse esimest korda alles liikmesriigi kassatsioonikohtus, vastuvõetav üksnes siis, kui tegemist on avalikul huvil põhineva väitega, tuleb esimest korda samas kohtus esitatud väide, et rikutud on liidu õiguses tagatud õigust olla ära kuulatud, tunnistada vastuvõetavaks.
- 22 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt märkida, et nagu nähtub eelotsusetaotlusest, kuulub põhikohtuasja aluseks olev faktiline olukord liidu õiguse, nimelt direktiivi 2004/38 kohaldamisalasse. Viimane puudutab muu hulgas nimelt Euroopa Liidu kodanike õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil, samuti piiranguid, mis on sellele õigusele kehtestatud avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides. Seda direktiivi kohaldatakse kõikide liidu kodanike suhtes, kes liiguvad liikmesriiki või elavad liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole.
- 23 Kõnealuses direktiivis on küll ette nähtud teatavad reeglid, mida liikmesriigid peavad järgima liidu kodanike riigis elamise õigust piirata soovides, st eelkõige direktiivi artiklites 30 ja 31 sätestatud nõuded, kuid seevastu ei sisalda direktiiv sätteid, mis reguleeriksid liidu kodaniku elamisloa kehtetuks tunnistamisega seotud haldus- või kohtumenetlust.
- 24 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kui mõnes valdkonnas puuduvad liidu õigusnormid, tuleb iga liikmesriigi õiguskorras need kehtestada menetlusautonoomia põhimõttest lähtudes, kuid siiski nii, et need ei oleks vähem soodsad kui siseriikliku õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi reguleerivad eeskirjad (võrdväarsuse põhimõte) ja ei muudaks liidu õigusega antud õiguste teostamist tegelikult võimatuks või ülemäära keeruliseks (tõhususe põhimõte) (kohtuotsus, 21.1.2016, Eturas jt, C-74/14, EU:C:2016:42, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 25 Sellest järeldub, et liikmesriik peab täitma kaks kumulatiivset tingimust, nimelt järgima võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtet, kui ta soovib tugineda menetlusautonoomiale liidu õigusega reguleeritud olukordades.
- 26 Käesolevas asjas tekib – nagu märgib ka eelotsusetaotluse esitanud kohus – A. Bensada Benallali kassatsioonkaebuse väite, et rikutud on liidu õiguses tagatud õigust olla ära kuulatud liikmesriigi asutuses, kes tegi tema huve kahjustava otsuse, vastuvõetavuse osas konflikt liikmesriigi menetlusnormidega, mis puudutavad väiteid, mida võib esimest korda esitada kassatsioonimenetluses.
- 27 Nagu nähtub ka käesoleva kohtuotsuse punktist 24, ei ole liidu õigusega põhimõtteliselt vastuolus see, kui liikmesriigid oma menetlusautonoomia raames piiravad või seavad tingimusi väidetele, mida võib esitada kassatsioonimenetluses, kui nad järgivad seejuures tõhususe ja võrdväarsuse põhimõtet.
- 28 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 41 ja 42 rõhutas, ei ole põhikohtuasjas küsimus tõhususe põhimõtte, vaid ainuüksi võrdväarsuse põhimõtte järgimises.
- 29 Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale eeldab võrdväarsuse põhimõte, et asjaomane siseriiklik õigusnorm oleks ühtemoodi kohaldatav huvitatud isikutele nii liidu õigusest tulenevate õiguste kaitseks kui ka siseriikliku õiguse eiramisest tingitud õiguskaitsevahendite puhul, kui neil on sarnane ese ja alus (kohtuotsus, 27.6.2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punkt 39). See

põhimõtte nõuab niisiis ühelt poolt siseriiklikul õigusel ja teiselt poolt liidu õigusel põhinevate sarnaste õiguskaitsevahendite võrdset käsitlemist (kohtuotsus, 6.10.2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 34).

- 30 Põhikohtuasja asjaoludele kohaldatuna nõuab võrdväärsuse põhimõtte järgimise tingimus seega seda, et kui liikmesriigi kassatsioonkaebust reguleerivad normid sisaldavad seda kaebust lahendava kohtu kohustust tunnistada vastuvõetavaks või tõstatada omal algatusel liikmesriigi õiguse rikkumise väide, siis peab see kohustus kehtima samamoodi ka liidu õiguse rikkumist puudutava sarnase väite osas.
- 31 Seega kui liikmesriigi kassatsioonikohus leiab, et väide, mille kohaselt on rikutud õigust olla ära kuulatud, on liikmesriigi avalikul huvil põhinev väide, mida võib liikmesriigi õigusega reguleeritud menetluses esitada selles kohtus esimest korda, nõuab võrdväärsuse põhimõtte, et samas menetluses võib sarnast väidet, et rikutud on liidu õigust, esitada samuti esimest korda samas kohtus toimivas kassatsioonimenetluses.
- 32 Käesolevas asjas ei tulene eelotsusetaotlusest üheselt, et Belgia õiguses tagatud õigus olla ära kuulatud kujutab endast Belgia õiguse üldpõhimõtet, olles sellest tulenevalt osa liikmesriigi avalikust korrast. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab sellega seoses siiski, et avaliku korra normid on need, millel on oluline tähtsus Belgia õigussüsteemis, näiteks haldusasutuste ja kohtute pädevust, kaitseõiguste järgimist või teisi põhiõigusi puudutavad sätted.
- 33 Võimaldamaks eelotsusetaotluse esitanud kohtul otsustada, kas väide, et rikutud on õigust olla ära kuulatud, on liidu õiguses samalaadne kui sellise õiguse rikkumise väide Belgia õiguses, tuleb siinkohal meenutada, et nagu ka Euroopa Kohus oma 9. juuni 2005. aasta otsuses Hispaania *vs.* komisjon (C-287/02, EU:C:2005:368, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika) sedastas, kujutab isiku kaitseõiguste tagamine tema suhtes algatatud menetluses, mis võib viia selle isiku kahjuks tehtud otsuseni, endast liidu õiguse aluspõhimõtet, mis peab olema tagatud isegi menetlust puudutavate eeskirjade puudumisel. See põhimõtte nõuab, et isikutele, kelle suhtes tehakse nende huve oluliselt riivav otsus, antakse võimalus oma seisukoha tõhusaks väljendamiseks.
- 34 Pädeva siseriikliku kohtu ülesanne on analüüsida, kas tema lahendatavas asjas on täidetud võrdväärsuse põhimõttega seotud tingimus. Käesolevas põhikohtuasjas peab kohus täpsemalt tegema kindlaks, kas liikmesriigi õiguses tagatud õigus olla ära kuulatud vastab neile tingimustele, mis on liikmesriigi õiguse kohaselt nõutavad selleks, et tegemist saaks olla avalikul huvil põhineva väitega.
- 35 Järelikult tuleb eelotsuse küsimusele vastata, et liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi kohaldatava õiguse kohaselt on riigisisese õiguse rikkumise väide, mis esitatakse esimest korda alles liikmesriigi kassatsioonikohtus, vastuvõetav üksnes siis, kui tegemist on avalikul huvil põhineva väitega, tuleb esimest korda samas kohtus esitatud väide, et rikutud on liidu õiguses tagatud õigust olla ära kuulatud, tunnistada vastuvõetavaks, kui riigisiseses õiguses tagatud õigus olla ära kuulatud vastab neile tingimustele, mis on liikmesriigi õiguse kohaselt nõutavad selleks, et tegemist saaks olla avalikul huvil põhineva väitega; seda asjaolu peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Kohtukulud

- 36 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi kohaldatava õiguse kohaselt on riigisisese õiguse rikkumise väide, mis esitatakse esimest korda alles liikmesriigi kassatsioonikohtus, vastuvõetav üksnes siis, kui tegemist on avalikul huvil põhineva väitega, tuleb esimest korda samas kohtus esitatud väide, et rikutud on liidu õiguses tagatud õigust olla ära kuulatud, tunnistada vastuvõetavaks, kui riigisiseses õiguses tagatud õigus olla ära kuulatud vastab neile tingimustele, mis on liikmesriigi õiguse kohaselt nõutavad selleks, et tegemist saaks olla avalikul huvil põhineva väitega; seda asjaolu peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Allkirjad